

## WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Wiednia d. 29. Września. —

N. Pan najwyższem swoim postanowieniem z d. 11. Września b. r. raczył katedrę ekonomii politycznej w uniwersytecie pragskim dać Janowi Chrystyanowi Amann, a w uniwersytecie lwowskim Filipowi de Escherich.

— Z Węgier. —

Według wiadomości z Węgier koronacja JCW. Arcy-Xięcia Następcy tronu Ferdynanda na Króla węgierskiego odprawiona została tamże w d. 28. Września z największą uroczystością i wspaniałością. Najpiękniejsza pogoda sprzyjała tej uroczystości, która na wszystkich co byli jej świadkami, nigdy niestarte zostawiła wrażenie, i trudny do wyrażenia wzbudziła w nich zapał.

Oto jest stosownie do gazet Preszburżskich Najwyższa rezolucya N. Cesarza i Króla, dana Stanom węgierskim na ich przedstawienie w d. 24. Września, dotyczące się pierwszego punktu król. propozycyji: (Zobacz przeszły numer gazety naszej).

Dostojny Arcy-Xiąże, Nasz najukochańszy Bracie! Najprzewielebniejsi, Przewielebni, Szanowni, Jaśnie Wielmożni i Wielmożni, szlachetni, mądrzy i oględni, wierni i Nam mili! Z waszego przedstawienia na pierwszy punkt Naszych królewskich propozycyji, dowiadujemy się ze szczególnem upodobaniem, że miłe i wierne Nam Stany, postanowienie Nasze, aby Naszego najukochańszego pierworodnego syna jeszcze za życia Naszego koronować, a przez to wznieść pomnik Naszych szczerých starań około utrzymania starożytniej konstytucyi tego królestwa i zachowania onęj przez to nienaruszenie dla potomków, uważacie z wdzięcznością i szczerą uległością jako nową rękojmnię ku wzmocnieniu publicznej pomyślności przeciw wszelkim zmianom czasu i wypadkom. To ponowione świadectwo waszjej wierności i przychylności i owe-go zaufania, jakie słusznie w Naszém najukochańszym synie, dziedzicu Naszjej korony, jako też Naszjej ku wam miłości pokładacie, liczymy

do największjej radości Naszego dłań jak i dla was ojcowskiego serca, i jak przekonani jesteście, że Nasz najukochańszy pierworodny syn będzie wiernym stróżem i obrońcą waszych swobód i starożytniej konstytucyi, tak też idąc za Naszym przykładem i szukając siły panowania w świętoci ustaw, w myśl pierwszego artykułu 1715 i drugiego artykułu 1687 i innych artykułów namienionych w pierwszym punkcie Naszych łaskawych propozycyji, przed koronacją swoją, do której dzień 26. b. m. przeznaczamy, wyda jutro autentycznie sprzedzony dyplom inauguralny, w formie przez Nas roku 1792 wydanej, w której i wy swoje zaspokojenie znajdujecie, a którego odpis tu pod A. załączony, i złoży przysięgę w formie, w jakiej go zaprzysięgliśmy, a którego odpis tu pod B. załączony. — Co się dotyczy rozdzielonych i na nowo odzyskanych prowincyji królestwa Naszego, niczego bardziej nie życzymy sobie, jak tylko aby zadosyć się stało trzeciemu punktowi dyplomatycznego zapewnienia i przysiędze inauguralnej; z tego powodu, pomni Naszej łaskawej królewskiej rezolucyi wydanej do zgromadzonych sejmujących Stanów w d. 17. Października 1802, jak podówczas tak i teraz prawa świętej korony państwa przyznając, gdy wam miłe i wierne Stany nie może być tajno, jak ważne przeszkody w połączeniu na nowo tychże z królestwem węgierskiem zachodzą, przeto idąc za przykładem Naszego pradziada w artykule 92gim z 1715 wyrażonym, mianować będziemy niebawnie Komisyją, a skoro teżże raport otrzymamy, postanowimy to, czego potrzeba do rzeczywistego dopełnienia dyplomatycznego zapewnienia. — Pamiętając zawsze o waszjej pomyślności i nie rozdzielając nigdy losu Naszego od losu wielce ukochanego Nam narodu węgierskiego, staraliśmy się przez długi ciąg Naszego panowania, Naszym i waszym potomkom okazać, iż szczególniej zajęci jesteśmy jego pomyślnością; aby więc dać nowy dowód tego Naszego sposobu myślenia, niemniej okazać jak wielce wasze życzenia miłe i wierne Stany poważamy, zezwalamy, aby, — chociaż przekonani jesteśmy, że Nasz syn, skoro obejmie rządy, z własnej pobudki i przychylności ku wam zwoła sejm, który po objęciu przez niego rządu życzyacie so-

bie mieć w sześć miesięcy zwołanym, — na tym sejmie uchwa ona została ustawa, by od dnia tego, który wedle wyroku Wszemmocnego i najdobrotliwszego Boga będzie Moim ostatnim dniem, w sześć miesięcy, a jeżeli okoliczności pozwolą, jeszcze wcześniej przez Naszego najukochańszego syna, waszego przyszłego Pana i Króla sejm zwołany został. — Chociaż Nasze oświadczenie w królewskich propozycjach, — że najwyższa władza, a nadewszystko w tytułach 4 i 9 pierwszej części *tripartitum* oznaczona moc, jakoteż nadawanie przywilejów i wykonywanie innych praw monarchicznych przy Nas pozostaje, waszym życzeniom odpowiedziało, wszelako dla waszego zaspokojenia oświadczamy na nowo stale i niezmiennie, — że dopóki żyjemy, nowo mającemu być koronowanemu Królowi nie udzielimy żadnej części rządów, lecz wszystkie dni, których nam Bóg użyć, jak dotąd tak i na przyszłość nieustannie i niezamordowanie szczęściu Naszego wiernego narodu węgierskiego poświęcać będziemy. — Zapewniamy oraz Nam miłe i wiernie Stany, iż Naszą jest wolą, aby Nasz wielce ukochany syn dla ściślejszych węzłów wzajemnej miłości i zaufania, nawet tymczasem, dopóki po Naszej śmierci nie obejmie najwyższej władzy, nie tylko odwiedzał Nasze wielce ukochane królestwo, ale nawet, by dłuższy czas w nim bawił i w tém znajdował rokosz, jaka jest dlań najmiłsza, której i My chcemy mieć udział, i z tego to powodu chętnie w każdej korzystać będziemy okoliczności, abyśmy na przyszłość częściej i dłużej wśród Naszych ukochanych Węgrzynów bawili. — Z resztą zostajemy ku wam z Naszą Cesarzsko-Królewską łaską życzliwi. Dan w Naszém wolném mieście Preszburgu dnia 24. Września 1830.

Franciszek m. p.

Hr. Adam Rewiczky m. p.

Jerzy Bartal m. p.

— Z Preszburga d. 30. Września. —

Na wczorajszym posiedzeniu uchwały jednomyślnie Stany dla nowo ukoronowanego Króla podarunek pięćdziesiąt tysięcy dukatów (równie tyle dały Stany N. Cesarzowej Jęjmości jako Królowej węgierskiej w roku 1825), niemniej uchwały Stany prosić N. Cesarza i Króla Jmci, iżby dozwolił złożyć sobie najpokorniejsze życzenia Stanów *in corpore* w dniu następujących imienin. Nakoniec c. k. Feldmarszałek i Ochmistrz JKMcI nowego Króla Hr. Henryk Belegarde otrzymał jednomyślnie indygenat Królestwa.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Wielka Brytania i Irlandya.

Xiążę Brunswicki, który w d. 17. Września przed południem przybył do Brighthonu, miał tamże krótką rozmowę z Królcem i po południu powrócił do Londynu.

Posel niderlandzki, jakoteż Ambassador hiszpański i niderlandzki, mieli w d. 17. narady z Hr. Aberdeen. Wieczorem wyprawiono depesze z urzędu spraw zewnętrznych do Sir Bagot, Posta angielskiego w Hadze.

Z Londynu z d. 18. Września donoszą: Dnia dzisiejszego rano przybyło tu kilka osób należących do orszaku Xięcia Taleyranda. Posel spodziewany jest przy końcu następującego tygodnia.

W miejsce zmarłego niedawno Admirala Charles Pole mianowany został Kapitan królewskiej marynarki Jerzy Seymour, na urząd *Master of the Robes*.

Opis zgonu Pana Huskisson jest następujący: Siedział on w powozie z Xięciem Wellingtonem, Panem Peel, Xięciem Esterhazy i innemi znakomitemi osobami. Niedaleko Newton zatrzymano machinę celem dolania wody. Pan Huskisson wysiadł tymczasem. Po nalanu wody Pan Huskisson nie pospieszył wsiąść do powozu, który już był w ruchu. Skoczył na stopień i chciał uchwycić za drzwi powozu. Wtedy zbliżyła się machina, drzwi się otworzyły, P. Huskisson dostał w tej chwili napadu nerwowego, upadł i machina z dwoma powozami przeszła mu przez nogę powyżej kolana i zupełnie ją zgruchotała. Wszystko to i zatrzymanie machiny stało się w jednej chwili. Zaniesiono zaraz nieszczęśliwego do pobliskiego mieszkania proboszcza w Eceles; powóz parowy wystany do Manchester sprowadził lekarzy, którzy jednak nie odważyli się na amputacyją, lecz zawiązali arteryją zwaną *femoralis* i użyli *laudanum*. Tegoż dnia wieczorem zakończył życie Pan Huskisson w okropnych bólach. Przypadek ten przeraził Xięcia Wellingtona; który nie chciał odbywać dalszej jazdy; lecz Burmistrze z Manchester i Salford przełożyli mu, iż przy wielkiem wzburzeniu mieszkańców, spokojność w ich miastach została by nieochylnie przerwana, jeżeliby Xiążę dalej nie jechał. Zezwolił wreszcie na to, nie był jednak na śniadaniu w Manchester, które Dyrektorowie przysposobili.

*Courier* mówi z powodu tego nieszczęśliwego wypadku. Jakkolwiek sądzą o nieporozumieniu, które Pana Huskisson powodowało do wystąpienia z gabinetu, jednakże wszystkie osoby nieuprzedzone, jednomyślnie przyznają mu wielkie zdolności jako statystycie; sam nawet Xiążę Wel-

lington przyswoił sobie wiele liberalnych zasad polityki handlowej byłego swego kolegi. Gdyby Pan Huskisson był dłużej pozostał przy życiu, możeby bliska przyszłość okazała, iż Xiążę Wellington jest nadto wolno-myślnym, aby miał odrzucać plany Pana Huskisson dla tego, iż ten różnił się z nim względem pewnych widoków politycznych, a Pan Huskisson nadto sprawiedliwym, aby się opierał ogólnej administracji Xięcia; i wszystkie miotane na nich potwarze zostałyby zawstydzone. Dla Pana Huskisson ciągle słabowitego i schorzałego, śmierć stała się ulgą; dla kraju jest ona stratą, gdyż mężowie utalentowani, chociaż nie posiadają władzy, zawsze są poważani i nie łatwo bywają zapomnieni.

*Courrier* donosi zresztą podług listów prywatnych, iż ludność w Manchester bardzo jest wzburzona. W rozmaitych punktach kolei żelaznych zgromadzili się robotnicy i miotali gradem kamieni na przechodzące powozy. Tylko rozstawieniem mocnych oddziałów wojska zdołano wstrzymać lud, który w niektórych miejscach chciał rozrywać koleje żelazne. W Liwerpool tak jak po śmierci Kanninga pozamykano w większej części sklepy, szczególnie w bliskości giełdy i zupełnie przerwano czynności; okręty w przystani zatknęły banderę w półowie masztów.

Przy otwarciu kolei żelaznych między Manchester i Liwerpool było 8 wozów parowych w ruchu. Koleje te tak pod względem sztuki jakoteż pod względem przyspieszania komunikacji handlowej i przemysłowej są godne podziwienia. Jak wielkich pieniężnych korzyści z nich się spodziewać można, dowodzi okoliczność, iż za akcje z premiją płać 105 za 100. Zwykle 18 do 20 mil angielskich odbywa się w ciągu godziny na tych kolejach. Inżynier Stephenson, który pośpieszył do Manchester po chirurga, gdy Pana Huskisson spotkał przypadek, odbył w ciągu godziny 33 mil angielskich (około 7 polskich).

## Francya.

Monitor umieszcza ciągle postanowienia względem różnych mianowań na urzędy sędziowskie i inne.

Uwięzieni Członkowie ostatniego Ministeryjum zostali w dniu 20. Września pod mocną zasłoną gwardyi municypalnej z Vincennes do Luxemburga przeprowadzeni.

Komisya Izby Deputowanych, złożona względem oskarżenia ostatniego Ministeryjum, słuchała w jednym z biur Izby obszernego w tej mierze raportu P. Beranger. Narady nad tym przedmiotem były tajemne. Wszelako słyhać, że wnioski sprawozdawcy przyjęto i ma być wyzna-

czonych trzech Komissarzy, aby sprawę tę popierac w Izbie Parów. — Niebawem zdany ma być Izbie Deputowanych na publicznem posiedzeniu raport z tej sprawy.

P. Vaillant, jerent *Dziennika l'Aigle*, P. Murville, redaktor *Dz. Independant*, P. Bellet, jerent *Dz. Patriote*, P. Pawłowski, jerent *Dz. Tocsin National* i P. Fazy redaktor *Dz. Revolution*, wraz z wydawcami wspomnianych pism pociągnięni zostali do sądu policyi poprawczej, ponieważ wydawali *Dzienniki polityczne*, niezłożwszy wprzód kaucyi. *Dziennik Revolution* bardzo się na to użala. »Jako« mówi ón, »ogółcają naród z rękojmi przeciw przywłaszczeniom Ministerstwa i Izby! Towarzystwa prześladowa, wolne prasy zagrabiąją, a *Dzienniki* bez kaucyi pociągają przed sąd policyi poprawczej, który P. Fontan wysłał do Poissy... Prawo ogłoszenia swoich zdań, zniesienie cenzury, i przyrzeczenie sądów przysięgłych są za nic uważane. ustawy, postanowienia trwożliwego i nikczemnego despotyzmu restauracyi przywołują jedynie przeciw tym, którzy odzyskali swoje prawa w owym wielkim tygodniu, gdy barrykady sprawiedliwości zamknęły drogę Karolowi X. Czyliż dla tego naprawiono znowu bruk w naszych ulicach, aby owym ustawom i postanowieniom równą drogę utworować? Mali pytanie wrócić się znowu na stanowisko z dnia 26. Lipca?«

W Moissac (Depart. Tarn i Garony) zaszły wielkie rozruchy, mające za pozór zniesienie *Droits réunis*. Znacznym tłumem groził zapalić dóm Dyrektora podatków niestałych; kapitulowano z buntownikami, którzy przestali na spalaniu rejestrów podatkowych. Adjutant dowódcy wojskowego Departamentu wyjechał w Montauban, aby natychmiast w obwodzie Moissac urządzić gwardyją narodową. Jeneralny Prokurator sądu Touluzkiego rozkazał przeciw winnym rozpocząć sprawę.

*Gazette de France* mówi względem wystawionego Izbom obrazu stanu Francyi: »Wszystkie *Dzienniki* zgadzają się na to, że ze zdania sprawy P. Guizot o stanie Francyi nie nauczono się nic więcej, jak że jest *deficit* w naszych finansach w skutek oporu opłacania podatków niestałych.« — *Temps* czyni krótką uwagę: »Raport zdany Izbom, mógłby nosić imię: Zdanie sprawy, zrobione prosiącym Francyi względem liczby urzędów i miejsc, już rozdanych, względem tych, które są opróżnione, lub niebawem zostaną opróżnionemi.«

Według gazet paryżkich, Marszałkowie Soult i Mortier, Baron Barente i Wicehrabia d'Houedetot mają być do różnych poselstw użyci.

## Zjednoczone Niderlandy.

Król postanowieniem swoim z dnia 7. Września rozkazuje niezwłocznie nakupić koni remontowych, jakoteż innego bydła potrzebnego do służby artylerji i pociągów wojskowych.

Królewskiemi postanowieniem Minister wyznania reformowanego P. Van Pallandt, upoważniony tymczasowie do zawiadywania Ministerstwem sprawiedliwości.

*Courrier des Pays Bas* donosi z Bruxelli z d. 20. Września: Dzień wczorajszy był niespokojny. Wiadomości z Hagi rozjątrzyły umysły. Rano wydano rozkazy do odnowienia barrykad przy wszystkich bramach. Już w nocy zeszedł pewna liczba młodych ochotników udała się droga do Vilvorde i Terveeren. Z obawy potyczki powrócił do Bruxelli dyliżans przeznaczony do Hollandyi. Ochotnicy rozbili kilku ludzi ze straży cłowej w Terveeren, zabrali onym konie i powrócili do domów. Obiedwie wyprawy przedsięwzięte były bez rozkazu Jeneralnego Sztabu gwardyi miejskiej i w wydanej odezwie naganione zostały. Odezwa ta wzbudziła nieukontentowanie ludu. Potworzyły się liczne tłumy ludu na placu przed ratuszem. Żądały broni; znaczny tłum wdarł się nawet do sali ratusznej. Rozdano niektórym kilka sztuk broni, a innych zniewolono do odejścia przyrzeczeniem, że nazajutrz więcej będzie rozdanej broni. Tymczasem tłum ten nie rozchodził się; około północy przybrał charakter nieprzyjacielski; niektóre gwardyje miejskie dały ognia i raniły kilka osob. Tłumy owe wyraziły wrzaskiem nieukontentowanie z nieczynności okazanej wśród takich okoliczności.

Przypisek. — Już blisko 11. godzina. Dowiadujemy się, że lud rozbili kilku ludzi z gwardyi miejskiej, i w kilku innych miejscach otrzymał broni. Utworzono liczny korpus; zdaje się, że chce przeciw Vilborde wyruszyć. W wielu kierunkach słycać odgłos bębnow. W Mons miano uderzyć na dom nowo przybyłego Komendanta Jenerała Howen i przyszło do krwawej potyczki. — Dwie godzin drogi od Lowanijum w Campenhout, stoi wojsko holenderskie, które przegłąda wszystkie wozy, statki i t. d. do Lewanijum idące, brabantkie kolory zabiera i t. d. Gwardya miejska wezwiała Oficera holenderskiego, mającego dowództwo, aby się cofnął do Mecheln; nie chciał tego uczynić. — Między Charleroi i Genblaux miała zajść potyczka między wojskiem holenderskiem a mieszkańcami wsi. — W Namur, gdzie Jenerał van Geen łączy w sobie wszystkie władzę cywilną i wojskową i ma prawo stanowić sądy wojskowe w miejscu trybunałów cywilnych, pozwolono wydawać *Courrier de la Samore*,

jeżeli się podda przepisom potrzebnym wśród takowych okoliczności.

List z Bruxelli z dnia 20. Września o godzinie 10. wieczorem donosi: »Sztab Jeneralny, rada gwardyi miejskiej i Komisya bezpieczeństwa są rozwiązane. Gwardya miejska sama się rozproszyła; tylko część onej połączyła się z ludem zbrojnym. Mamy zupełną rewolucyję, na teraz całkiem bez rządu, lecz tymczasowy rząd naradza się i może jeszcze tej nocy będzie ogłoszony. Składać się ma z PP. van Potter, Hr. Merode, Hr. Qultremont, van Stassart, Kaikem, Gendebien i van de Weyer. Postanowiono uderzyć na niektóre twierdze, i 1500 ludzi wyruszyło już potajemnie.«

Przypisek do artykułu z Frankfortu z dnia 23. Września (w gazecie powszechniej niemieckiej) wyraża: »Właśnie teraz rozdają listy z najnowszą pocztą bruxelskiej. Podług tychże miały tam zajść krwawe wypadki między rozdrażnionem społeczeństwem, które o ugodzie nie chce nic wiedzieć a gwardyją miejską, która się do tego skłania, przyczem na przemiany zdobywany był przez obie strony ratusz i wiele ludzi poległo na placu. Z listów nie widać jasno, która strona wzięła górę. Pisane są wśród rozruchu.«

Odezwa, przez którą dowodzący Jenerał-Lejtant van Geen ogłasza miasto Namur za będące w stanie oblężenia, jest następującego brzmienia: „Mieszkańcy Namur! Pochlebiałem sobie, że będę mógł spokojnych mieszkanców tego miasta ochronić środkami, do których dawno byłem upoważniony, i chciałem takowe zwłęcz, aby waszym potrzebom nie uczynić trudności lub przeszkód. Idzie więc o to, aby miasto wasze ogłosić w stanie oblężenia. — Rozkazy, które otrzymałem z wydziału wojny, nakazują mi nie zwlekać dłużej tego uwiadomienia, ztąd ogłaszam tą odezwą, że miasto Namur wraz z twierdzą jest w stanie oblężenia. — Przepisane w takim wypadku środki o ile być może, będą zastosowane; lecz od dnia dzisiejszego biorę na siebie wyłącznie policyją cywilną i ściganie buntowników i burzycieli, spokojność publiczną zaburzających. Mieszkańcy Namur! Te środki surowości, które jeszcze raz o ile być może, umiarkowyać przyrzekam, przypisać powinniście garstce burzycieli spokojności, a szczególnie niektórym autorom, którzy głoszą powstanie i przez swoje pisma starają się uwiesć wojska królewskie. Gdybym przy ściganiu godnych bary był znalazł wsparcie, jakiego mogłem się spodziewać, nie byłby wydział wojny słusznie na zabiegi mściwych pismaków chcących naruszyć wierność wojska, rozgniewany, wydał rozporządzenia, które wam ogłaszam; atoli naprawdę do-

świadczałem łagodniejszych środków; teraz już za późno. Z tego powodu oznajmiam, że wszyscy burzyciele spokoju lub głoszący powstanie będą wedle całej surowości danej mi władzy ścigani. Mieszkańcy Namur! Zapytajcie się siebie samych, czyliście postrzegli coś nieprzyjacielskiego w mojem lub wojsk moich postępowaniu; nie dażem dowodów wszystkiej mojej cierpliwości gazeciarzom, o których mowa? — Teraz nadszedł czas odpłaty; obraza jest wielka i potrzeba bezprawiu koniec położyć. Co się dotyczy wykonania mojej władzy, tedy takowa opisana jest w paragrafach 101 i następnych 4go rozdziału, tytułu 3. cesarskiego wyroku z d. 24. Grudnia 1811, który jest jeszcze obowiązującym. — Artykuły, do których się Jenerał van Geen odwołuje, mówią, że wszystkie przewinienia, które dowódzca nie uzna za dobre kazać rozpoznać zwyczajnym trybunałom, powinny być przed sąd wojeuny wytoczone i przez profossa sądzone.

### Niemcy.

Gazeta Bremska donosi z Brunświaka z d. 15. Września: Spokojność powraca i mniej już osób aresztują. Uchwalono, że gwardya miejska 800 ludzi z klasy 20 do 30 lat będzie ciągle trwała; zostanie jednakowo umundurowana. Chorągwie jej są białe z zieloną obwódką, a we środku czerwony lew. Dzisiaj w południe wydobyto z pod gruzów w piwnicach zamku 6 nieżywych ludzi, którzy zapewne upiwszy się tamże pozostali.

W d. 18. i 19. Września kilku burzycieli zrządziło rozruch w Jenie, albowiem zapaliwszy dom w ogrodzie i wybiwszy okna w domu urzędnika miejskiego, naruszyli bezpieczeństwo publiczne, i powód do tego starali się pokryć różnemi skargami na miejską administracyją. Jak słyhać rząd xiążęcy naznaczył Komissyję do utrzymania porządku i rozpoznania zaszyłych wypadków w Jenie.

— *Zc Szwecynn d. 21. Września.* —

Thun pospółstwa miał zamiar uderzyć na tutejszą mennicę i zabrać będące w niej gotowe pieniądze około 160,000 talarów. Dla dopięcia tak haniebnego celu podłożono w d. 19. ogień w jednym z tylnych gmachów. Straż ogniowa składająca się z wojskowych, była nadto słaba, lecz przybywający do gaszenia cieśle i kierujący siłkawkami dali jej pomoc, aż do nadejścia załogi. Dowódzca Jenerał Camps wzywał lud do porządku i spokoju; wszystko to było jednak daremne i musiał kazać dać ognia do wicherzycieli, którzy się poważyli wylamywać bruk i na żołnierzy rzucać kamieniami, wykrzykując zara-

zem: „Niech żyje Xiążę!“ Rozpędzono pospółstwo. Przy małej liczbie załogi, gdyż prawie wszystko udało się na urlop, 600 obywateli uznało za obowiązek, zapisać się u dowódcy i wspólnie z wojskiem odbywać służbę; dano im broń ze zbrojowni. Radzca rejencyi Lützwow i Landdrost Hessen, zięćciowie Ministra Brandenstein zaciągają na wartę z obywatelami. Przybyło także 80 dragonów na wzmocnienie załogi. Batalijon gwardyi, przeznaczony tu z Ludwigslust, odebrał rozkaz do odwrotu; gdyż się wszystko uspokoiło. Zdaje się, iż lud nasz niekontent ze stopy mennicznej.

### Prussy.

Gazeta Pruska Stanu z d. 20. Września donosi: „Król Jmć otrzymał przez przybyłego tutaj królewsko-Niderlandzkiego Majora, Barona Omphal, pocieszającą wiadomość, że zasłużenie się J. R. Wci. Xięcia Albrechta z Jéj RWcia. Xiężniczką Maryjaną Niderlandzką, nastąpiło w d. 14. Wrz. w Hadze.

Gazety Berlińskie donoszą z Berlina pod d. 19. Września, iż w d. 18. jeszcze się zbierał lud w tłumy, wszelako bez gwałtownych środków rozszedł się do domów. Spodziewać się należy, że przerwana na chwilę spokojność całkiem przywrócona zostanie.

Gazeta Pruska Stanu, odwołując się do artykułu Korrespondenta Hamburgskiego, podług którego Saarlouis ogłoszono za będące w stanie oblężenia, i komendant użył surowości prawa wojskowego, ponieważ trzech zbiegów wydanych przez władze francuzkie kazał rozstrzelać, oświadcza: że w Saarlouis nie było żadnych rozruchów, że miasto nie było za będące w stanie oblężenia ogłoszone, i żadnego zbiega nie rozstrzelano. — Rząd królewski ogłosił w Akwisgranie, iż okrętom francuzkim wolno jest mieć trójkolorową banderą, jakoteż poddanym francuzkim nosić trójkolorową kokardę podczas pobytu ich w tutejszych Państwach. W czasie rozruchów w Państwach sąsiednich obowiązane zostały władze policyjne obwodu Akwisgrańskiej administracyi, aby z największą pilnością czuwały nad wykonaniem policyi względem paszportów i cudzoziemców. Mieszkańcy są ostrzeżeni nie oddalać się od swojego miejsca mieszkania, nie mając przy sobie papierów należnych do legitymacyi.

### Rossyja.

— *z Petersburga d. 5. (16.) Września.* —

Przez rozkaz dzienny J. C. Mci pod d. 2. b. m. Jenerał Porucznik Pankratiew 1., naczelnik 20tej dywizyi pieszej, mianowany jest szefem sztabu oddzielnego korpusu kaukazkiego.

Jenerał Major artylerji Żukowski, znajdujący się przy oddzielnym korpusie kaukaskim, przeznaczony jest dla znajdowania się przy Jenerale Marszałku polnym, Hrabi Paszkiewiczu Erywańskim, Wodzu naczelnym tegoż korpusu.

Przez najwyższy ukaz pod d. 8. Sierpnia J. C. Mci do rządzącego Senatu, dozwolono jest związać towarzystwo stałej komunikacyi, pomiędzy Petersburgiem a Lubeką, statkami parowemi; oraz potwierdził Cesarz Jmć plan tego stowarzyszenia.

Dziennik Odeski z d. 17. (29.) Września umieścił następujące uwiadomienie urzędowe:

„N. Cesarz Jmć, zważywszy, że stan istotny Grecyi dozwala Grekom przebywającym w Rosyi powrócić bez przeszkody do swojej ojczyzny, raczył rozkazać, aby z końcem roku bieżącego 1830 przestano płaćć summy przeznaczone w r. 1821 dla przybywających wychodźców Greckich. Władze oznajmując wolę N. Cesarza Jmci wzywają Greckich wychodźców, znajdujących się w nowój Rosyi i Bessarabii, aby się udawali do biur Kommissyi wsparcia w Kiszewie i Odesie, gdzie otrzymają ostatnie wsparcie naznaczone dla nich na podróż.“

— Hr. Woronzow, Jenerał Gubernator nowój Rosyi i Bessarabii, przybył z Sewastopola do Odessy w nocy z d. 13. na 14. t. m.

— W przyszłą Sobotę d. 20. Września, towarzystwo ekonomii wiejskiej Rosyi południowej zbierze się o godz. 11 1/2 rano w domu Hr. Woronzowa, Prezydenta rzeczzonego towarzystwa. Członkowie tegoż towarzystwa są wezwani, aby się na tém posiedzeniu znajdowali.

Podług wszelkiego prawdopodobieństwa, choroba zaraźliwa, *Cholera morbus*, przyszła do południowej Rosyi z Persyi, gdzie teraz grasuje w różnych miejscach, a między innemi w Taurysie. Najprzód pokazała się w okręgu Elizawetpolskim, a od d. 27. Lipca i w Tyflisie. Z liczby 579, którzy na cholere zachorowali, w ciągu dni dziesięciu umarło 237. Lecz najbardziej okazała ona swoją okropność w Astrachanie: w pierwszych dniach umarło 200 osób w jednej dobie; to jednak zdarzyło się tylko w ciągu dwóch dni; potem liczba zdarzeń śmiertelnych zaczęła się zmniejszać. Tej epidemii ofiarami między innemi, padli: Astrachański Gubernator cywilny, syn jego i 8 Czastnych przystawów. Oprócz tego choroba ta zjawiała się w Sa-

ratowie i Carycynie, w kilku miejscach Gubernii Symbirskiej i na Donie, w osadzie Kaczalińskiej, gdzie z pomiędzy 22 chorych umarło 9. Pokazuje się ona, chociaż bardzo słabo, w Gubernii Orenburskiej. Przez miejscowe zwierzchności zostały przedsięwzięte wszystkie potrzebne środki do jej zatamowania i zupełnego zniszczenia. Do miejsc tych wysłano dostateczną liczbę lekarzy z należytymi instrukcjami i pomocami; trzeba się spodziewać, że przy rychłych i dostatecznych środkach, za pomocą boską, ta okropna choroba zostanie w swoim grassowaniu wstrzymana, że się oraz wynajdą środki ku przegrodzeniu jej wnjścia na czas przyszły do granic Rossyjskich. — Choroba ta nie jest podobną do zwyczajnej zarazy morowej na Wschodzie, i nie tak za dotknięciem, jak raczej przez przenoszenie się w powietrzu zaraża. Zaczęła ona grassować w Indyjach wschodnich od r. 1817, gdzie dla niedostatku środków lekarskich, dla nieczynności sposobów policyjnych i niedoświadczenia lekarzy, zrządziła od tego czasu nader okropne spustoszenia. Doświadczenia i obserwacye odkryły teraz sposób znacznego zatamowania tej zgubnej kłeski. Ciekawi poznać początek, symptomata, własności i sposób leczenia tej choroby mogą szczegółową o tem wiadomość znaleźć w Dzienniku Ministeryjum spraw wewnętrznych; w drugim jego Nrze. na rok 1829 umieszczona jest wiadomość o niej ułożona przez radę lekarską tego Ministeryjum z postrzeżeń lekarzy angielskich, w Indyjach; w pierwszym do tego Dziennika, na rok terażniejszy, dodatku, umieszczony je jopis, uczyniony przez jednego medyka rossyjskiego, który tę epidemiją obserwował w Orenburgu.

#### WIDOWISKA we LWOWIE.

Teatr polski. — Dnia: *Dziewica Orleańska*, Trajedyja w 5 aktach, w której J. Panna Zuczkowska będzie miała zaszczyt w roli Joanny po raz czwarty jako gość zalecić się Szauowcy Publiczności.

Teatr niemiecki. — Jutro: *Doktor Krampel*, oder: *Vier Bräutigame und eine Braut*, Posse in 3 Aufzügen. — Przed i po Komedyi sławni śpiewacy alpejscy będą mieli zaszczyt produkować się.

Pozajutro: *Fehlgeschossen*, Lustspiel in 1 Akt. — Zum Beschluss: *Nehmt euch ein Exempel dran!* Lustspiel in 1 Aufzuge. — Po piętwszej sztuce i przy końcu sławni śpiewacy alpejscy będą mieli zaszczyt produkować się.

(Do tego Nru. Gazety dołączony jest Nr. 41. Rozmaitości.)